

TÌM HIỂU VỀ CÁCH BIÊN SOẠN SÁCH GIÁO KHOA MÔN LỊCH SỬ LỚP 12 Ở RUMANI

ĐÀO TUẤN THÀNH*

1. Đặt vấn đề

Trong nhiều năm qua, chất lượng dạy và học môn Lịch sử ở các trường phổ thông Việt Nam luôn luôn thu hút được sự quan tâm, theo dõi của cả xã hội. Người ta đã đưa ra bàn luận, mổ xẻ từ nhiều góc độ khác nhau, cố gắng lí giải đâu là nguyên nhân khiến cho điểm thi môn Lịch sử của các thí sinh trong các kỳ thi tuyển sinh đại học lại thấp như vậy? Vì sao học sinh không thích học môn Lịch sử? Vì sao chất lượng dạy môn Lịch sử ở các cấp học lại chưa cao như các môn học khác? Có rất nhiều câu hỏi khác nhau và cũng có chừng ấy câu trả lời theo ý kiến chủ quan của mỗi cá nhân. Là một người trong cuộc, đang tham gia giảng dạy môn Lịch sử Thế giới tại khoa Lịch sử của một trường đại học Sư phạm, tôi không thể thờ ơ trước những điều mà xã hội đòi hỏi, không thể không quan tâm những điều mà ngành Sử cả nước lo lắng. Theo tôi, nguyên nhân thì có nhiều, bên cạnh một số nguyên nhân cơ bản như: môn Lịch sử vẫn bị coi là môn phụ (từ phía cha mẹ học sinh, học sinh, cán bộ quản lý giáo dục...), số giờ cho môn Lịch sử còn ít, cách dạy môn Lịch sử chưa hay do trình độ

hạn chế của một bộ phận giáo viên, thì *cách biên soạn sách giáo khoa cũng có thể coi là một yếu tố* có liên quan trực tiếp đến chất lượng dạy và học của môn Lịch sử hiện nay. Trong bài viết này, chúng tôi muốn cung cấp cho người đọc những thông tin có liên quan đến *Sách giáo khoa môn Lịch sử lớp 12 ở Rumania* (phiên bản năm 2008 của Nxb. Corint) với hy vọng gợi mở những kinh nghiệm mà chúng ta có thể tham khảo khi biên soạn sách giáo khoa môn Lịch sử ở các cấp học trong thời gian tới.

2. Cách biên soạn Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 ở Rumania

Đối với *Sách giáo khoa*, ở Rumania trong cùng một thời gian tồn tại nhiều bộ sách do nhiều tập thể khác nhau biên soạn. Bộ Giáo dục Quốc gia Rumania (nay là Bộ Giáo dục, Nghiên cứu và Thanh niên) chỉ là cơ quan tối cao đánh giá chất lượng của các bộ sách và cấp giấy phép. Việc sử dụng bộ sách giáo khoa nào trong hoạt động dạy và học ở các trường phổ thông là thuộc quyền quyết định của Hiệu trưởng mỗi trường dựa trên cơ sở tư vấn của giáo viên bộ môn. Mỗi cấp học cùng tồn tại nhiều bộ sách giáo khoa khác nhau, được ấn hành và giữ bản quyền của

*PGS.TS. Khoa Lịch sử - Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

các nhà xuất bản khác nhau. Chất lượng của mỗi bộ sách giáo khoa sẽ được xã hội đánh giá thông qua chất lượng các kỳ thi của môn học đó, thường được tổ chức theo những tiêu chí chung do Hội đồng chuyên môn cấp Bộ của mỗi môn học xác định.

Đối với môn *Lịch sử*, bắt đầu từ lớp 5, các em học sinh được học như một môn độc lập. *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 5* cũng khá dày dặn (Ví dụ, bộ sách giáo khoa do Nxb. All ấn hành năm 1999 có 160 trang; bộ *Sách giáo khoa Lịch sử lớp VI* do Nxb. All xuất bản năm 1999 có tới 200 trang; một bộ *Sách giáo khoa Lịch sử lớp VI* khác cùng ào Nxb này xuất bản năm 1998 được biên soạn bởi một tập thể tác giả khác cũng có 192 trang). Nội dung của môn *Lịch sử lớp 5* để cập đến *Lịch sử Thế giới* ở thời kỳ Cổ đại. Ở lớp 6 các em sẽ học về *Lịch sử Thế giới* thời Trung đại và Cận đại. *Lịch sử dân tộc/Rumani* được lồng ghép, đặt vào trong bối cảnh chung của *Lịch sử châu lục/châu Âu và Thế giới*. Phần thông sử của *Lịch sử Thế giới* và *Lịch sử dân tộc/Rumani* sẽ được các em hoàn thành khi kết thúc lớp 11. Sang lớp 12, đối với môn *Lịch sử*, các em sẽ *chỉ học các chuyên đề chuyên sâu bao gồm hệ thống những nội dung kiến thức cơ bản nhất của lịch sử dân tộc*.

Bộ Sách giáo khoa *Lịch sử* dành cho lớp 12 (1) mà chúng tôi nghiên cứu và dịch những nội dung cơ bản được Bộ Giáo dục, Nghiên cứu và Thanh niên Rumani cấp giấy phép số 1342/43, ngày 19-06-2007, sau khi đã được đánh giá về nội dung và hình thức, phù hợp với Chương trình khung của Bộ Giáo dục, Nghiên cứu và Thanh niên ban hành bởi quyết định số 5959 ngày 22-12-2006.

Tham gia biên soạn Sách giáo khoa *Lịch sử* dành cho lớp 12 là một tập thể 9 người, dưới sự chủ biên của GS.TS. Zoe Petre,

nguyên Chủ nhiệm Khoa *Lịch sử*, trường Đại học Tổng hợp Bucarét, Rumani. Trong số 8 tác giả còn lại, có tới 2 người là giáo viên phổ thông.

Điều đáng nói là sau trang có Lời mở đầu là trang in nội dung bài Quốc ca Rumani.

Về nội dung: Với 160 trang, nội dung của sách được chia làm 5 chương, được biên soạn dưới dạng các chuyên đề, để cập đến *Lịch sử dân tộc/Rumani* từ thời kỳ Cổ đại đến thời Hiện đại. Cụ thể:

Chương 1: *Các dân tộc và các không gian lịch sử*

Chương 2: *Con người, xã hội và thế giới của các ý tưởng*

Chương 3: *Nhà nước và chính trị*

Chương 4: *Quan hệ quốc tế*

Chương 5: *Tôn giáo và đời sống tôn giáo*

Để người đọc có cái nhìn khái quát hơn, chúng tôi xin lược dịch nội dung của tất cả các chương chuyên đề.

Nội dung của chương 1 "*Các dân tộc và các không gian lịch sử*" trình bày những vấn đề cơ bản sau: Quá trình Rôma hóa của người Rumani trong cách nhìn của các nhà sử học; Sự hình thành ngôn ngữ Rumani; Một vấn đề chính trị; Lý thuyết của Roesler; Sử liệu học Cộng sản; Gheorghe I. Brătianu (2) viết về Biển Đen (trong phần này có những tiểu mục sau: Sử liệu học qua cách nhìn của Gheorghe I. Brătianu; Biển Đen. Từ khởi nguồn đến khi bị đế quốc Ottoman chinh phục; Những phát hiện về các khoảng không gian mới và văn hóa trong các thế kỷ XVI-XIX; Những hệ quả lớn của các cuộc phát kiến địa lý); Du khách nước ngoài nói về nền văn minh trong khoảng không gian Rumani thời Trung đại và đầu thời Cận đại (trong phần này có các tiểu mục sau: Về các chuyến hành trình và những du khách; Du khách

nước ngoài ở các công quốc Rumania; Franco Sivori; Bộ sưu tập ảnh Môngđôva -Valahia; Du khách Rumania ở đất Mạ và trên thế giới; Nicolae Milescu Spătarul; Các chuyến hành trình trong thế kỷ XVII-XVIII; Một mô hình xã hội mới; Các khoảng không gian ngoài châu Âu; Những vấn đề Sử liệu học còn tranh cãi).

Nội dung của chương 2 "*Con người, xã hội và thế giới của các ý tưởng*" trình bày những vấn đề cơ bản sau: *Các làng ở châu Âu và ở khoảng không gian Rumania* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Thế giới làng quê; Phong cảnh thôn dã; Dân số học; Các kỹ thuật và công cụ nông nghiệp; Kinh tế nông nghiệp và Dinh dưỡng; Cấu trúc xã hội); *Các chợ và các thành thị ở châu Âu và Rumania* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Những tính chất của các thành thị Trung đại; Cuộc sống thành thị trong khoảng không gian Rumania; Cơ cấu tổ chức và lãnh đạo của thành thị; Sự đoàn kết giữa các thành thị); *Những cách nhìn về hiện đại hóa ở châu Âu trong các thế kỷ XIX-XX. Các luồng văn hóa chính trị, bản sắc dân tộc và bản sắc châu Âu* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Châu Âu thế kỷ XIX và công cuộc hiện đại hóa; Chủ nghĩa Bảo thủ và Chủ nghĩa Tự do: hai cách nhìn nhận về hiện đại hóa; Cuộc cách mạng công nghiệp; Đô thị hóa và cuộc sống thành thị; Các khuynh hướng khoa học và văn hóa; Hiện đại hóa ở Trung và Đông Âu: bản sắc dân tộc; Bản sắc châu Âu); *Văn hóa chính trị và người Rumania ở nước ngoài. Sự đa dạng dân tộc, tín ngưỡng và các giải pháp chính trị ở Rumania thời Cận đại* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Người Rumania ở nước ngoài; Sự đa dạng dân tộc và tín ngưỡng ở nhà nước Rumania thời Cận đại); *Dân tộc thiểu số ở Rumania thế kỷ XX* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề

như: Dân tộc thiểu số ở Rumania trong giai đoạn giữa hai cuộc chiến tranh thế giới; Rumania và nạn bài Do Thái; Nhà nước và các dân tộc thiểu số ở Rumania trong giai đoạn giữa hai cuộc chiến tranh thế giới); *Thế kỷ XX giữa dân chủ và chuyên chế. Các ý tưởng và thực tiễn chính trị ở Rumania và châu Âu* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Các ý tưởng và chế độ chuyên chế trong thực tiễn; Các nhà nước dân chủ và chính sách ngăn chặn của Chủ nghĩa cộng sản; Sự chia cắt châu Âu; Sự sụp đổ của hệ thống Xã hội chủ nghĩa); *Sự xây dựng nền dân chủ và ý tưởng chuyên chế ở Rumania. Con người, sự việc và ý tưởng; Các hiến pháp ở Rumania* (phần này viết về các bản hiến pháp trong lịch sử Cận-Hiện đại Rumania, bao gồm: Hiến pháp năm 1866; Hiến pháp năm 1923; Hiến pháp năm 1938; Hiến pháp năm 1948; Hiến pháp năm 1965; Hiến pháp năm 1991); *Các thể chế nhà nước và các quyền của công dân được ghi trong Hiến pháp năm 1866* (có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Quyền Hành pháp; Quyền Lập pháp; Quyền Tư pháp; Kết luận); *Hội nhập châu Âu* (đề cập đến các vấn đề cơ bản như: Bản sắc dân tộc và bản sắc châu Âu; Công dân châu Âu).

Nội dung của chương 3 "*Nhà nước và chính trị*" trình bày những vấn đề cơ bản sau: *Các quyền tự trị của địa phương và các thể chế nhà nước trung ương trong khoảng không gian Rumania (thế kỷ XI-XVIII)* (trong đề mục lớn này bao gồm những tiểu mục sau: Sự thành lập các nhà nước Rumania thời Trung đại; Các tổ chức chính trị ở Transilvania; Sự trưởng thành của các tổ chức chính trị; Sự hình thành các nhà nước thời Trung đại; Valahia (3); Môngđôva; Dobrogea; Sự phát triển của Transilvania trong khuôn khổ vương quốc Hunggari; Cấu trúc của các thể chế nhà nước); *Nhà nước Rumania thời Cận đại: từ kế hoạch*

chính trị cho đến khi hiện thực hóa nước Đại Rumani (các thế kỷ XVIII-XX) (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Tudor Vladimirescu và các vua bản địa; Đạo luật Tổ chức và các vua được chọn theo đạo luật này; Năm 1848; Sự thống nhất các công quốc Rumani. Giai đoạn trị vì của vua Alexandru Ioan Cuza; Vương quốc Rumani. Carol I và Ferdinand); Từ "Đảng Quốc gia" đến hệ thống chính trị đa đảng ở Rumani trong các thế kỷ XIX-XX (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Sự xuất hiện của Đảng Tự do Dân tộc; Đảng Bảo thủ; Giữa hệ thống đa đảng và chế độ một đảng duy nhất ở Rumani trong thế kỷ XX; Từ chế độ một đảng duy nhất đến dân chủ (1938-1990); Định nghĩa lại các vai trò của nhà nước từ Chiến tranh thế giới thứ Nhất đến Kế hoạch Schuman. Tình trạng của Rumani; Rumani sau Chiến tranh thế giới thứ Hai. Chủ nghĩa Stalin, chủ nghĩa cộng sản - dân tộc và nhóm những người bất đồng quan điểm chống cộng sản (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Quá trình chuyển tiếp sang Chủ nghĩa cộng sản. Sự áp đặt mô hình Xô viết; Sự biến đổi của xã hội. Thực trạng mới của tình hình kinh tế - xã hội; Tập thể hóa nông nghiệp và hình ảnh của làng quê; Sự đấu tranh vì quyền lực; Sự trấn áp và nhóm những người bất đồng quan điểm chống cộng sản; Xây dựng nền dân chủ sau cuộc cách mạng tháng 12 (4); Chế độ chuyên chế và dân chủ.

Nội dung của chương 4 "*Quan hệ quốc tế*" trình bày những vấn đề cơ bản sau: *Khoảng không gian Rumani giữa ngoại giao và xung đột thời Trung đại và đầu thời Cận đại (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Cuộc chiến đấu chống lại đế quốc Ottoman của*

các công quốc Rumani trong các thế kỷ XIV-XV; Mircea cel Bătrân 1386-1418; Iancu de Hunedoara 1441-1456; Vlad Tepes 1448, 1456-1642, 1476; Stefan cel Mare 1457-1504; Kết luận); Mihail Viteazul 1593-1601 (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Sự bắt đầu trị vì của Mihail Viteazul; Cuộc chiến đấu chống đế quốc Ottoman; Sự thống nhất năm 1600; Ý nghĩa của giai đoạn nắm quyền của Mihail Viteazul); Rumani và châu Âu: từ "Cuộc khủng hoảng phương Đông" đến các liên minh lớn của thế kỷ XX (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Vấn đề phương Đông, Chiến tranh và Hội nghị hòa bình Pari năm 1866; Ngoại giao và các hành động chính trị (1866-1918); Hội nghị Béclin (Berlin); Sự cân bằng lực lượng sau năm 1878; Các cuộc chiến tranh Bancăng và Chiến tranh thế giới thứ Nhất; Các liên minh lớn); Những tiếng nói của ngoại giao Rumani. Từ Dimitrie Cantemir đến Grigore Gafencu (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Take Ionescu 1858-1922; Nicolae Titulescu 1882-1941); Rumani trong giai đoạn Chiến tranh lạnh (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Chính sách đối ngoại trong những năm dưới chế độ Cộng sản; Về mối quan hệ giữa Rumani và Liên Xô trong giai đoạn giữa cái chết của Stalin và sự rút quân của Hồng quân; Chính sách đối ngoại trong những năm cuối của chế độ Gheorghiu-Dej; Chính sách đối ngoại trong những năm đầu của chế độ Nicolae Ceausescu; Các mối quan hệ ngoại giao của Rumani trong thập niên cuối cùng của chế độ Nicolae Ceausescu); Ngoại giao Rumani giữa Hiệp ước Vácava và Liên minh châu Âu.

Nội dung của chương 5 "*Tôn giáo và đời sống tôn giáo*" trình bày những vấn đề cơ

bản sau: *Nhà thờ và trường học thời Trung đại và đầu thời Cận đại. Việc xây dựng các tổ chức giáo sĩ và sự can dự thế tục* (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Các trường học trong khoảng không gian Rumani; Vai trò của nghề in (giữa thế kỷ XV); Giáo dục bậc cao; Mẫu hình châu Âu); *Sự bảo hộ tôn giáo và bản sắc văn hóa ở châu Âu và trong khoảng không gian Rumani. Nhà thờ, nhà nước và Diaspora* (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Sự bảo hộ và bản sắc Thiên Chúa giáo khi bắt đầu quá trình hiện đại hóa; Thiên Chúa giáo - chất kết dính hàng đầu của châu Âu; Quyền lực của Cơ Đốc giáo bị xói mòn bởi quyền lực thế tục; Sự bảo hộ tôn giáo và bản sắc văn hóa trong các thế kỷ XVIII-XX); *Rumani và sự khoan dung tôn giáo trong thế kỷ XX* (trong đề mục lớn này có những tiểu mục đề cập đến các vấn đề như: Bối cảnh chung; Bức tranh tôn giáo Rumani trong thế kỷ XX; Quan điểm của nhà nước trước các tôn giáo; Nhà thờ trong giai đoạn Cộng sản; Sự khoan dung tôn giáo sau năm 1989; Nhà thờ và xã hội hiện đại).

Về cách thức trình bày: Trong mỗi chương ngoài *kênh hình* (tranh ảnh, bản đồ, sơ đồ) phần *kênh chữ* của chương gồm có: *Nội dung cơ bản* của chuyên đề được thể hiện qua các đề mục lớn; *Tư liệu gốc*; *Biên niên sử*; *Trích đoạn một số công trình sử học tiêu biểu*; *Từ điển*; *Bài tập*; *Trích đoạn các bài nghiên cứu của các nhà sử học nổi tiếng*; *Bài tổng hợp*. Phần cuối của mỗi chương là phần *Đánh giá*. Các tác giả của sách giáo khoa thường đưa vào nội dung mỗi chương từ 4 đến 5 đề thi của các kỳ thi tốt nghiệp trung học phổ thông hàng năm, đề học sinh và giáo viên biết được các thông tin có liên quan. Đề thi thường được ra như một bài toán. Thông thường là một đoạn

trích về một nội dung lịch sử, người ra đề yêu cầu học sinh trả lời 5 hoặc 6 câu hỏi.

3. Một vài nhận xét và kiến nghị

Khi so sánh *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 của Rumani* với *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 của Việt Nam* (5), chúng tôi nhận thấy có mấy điểm khác biệt chủ yếu sau:

Về nội dung, nếu như Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 của Việt Nam viết về thông sử phần Lịch sử Thế giới Hiện đại (từ năm 1945 đến năm 2000) và Lịch sử Việt Nam Hiện đại (từ năm 1919 đến năm 2000) thì *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12 của Rumani* lại chủ yếu viết dưới dạng các chuyên đề chuyên sâu, đề cập đến rất nhiều lĩnh vực, song chủ yếu là về văn hóa, văn minh, thành tựu khoa học kỹ thuật của nhân loại, thể chế nhà nước, luật pháp (Hiến pháp với tư cách là đạo luật gốc của mỗi quốc gia)... Trong quá trình viết, các tác giả biên soạn sách giáo khoa Rumani không sa đà vào các số liệu, mà thường chọn một sự kiện tháng hoặc năm. Tính khái quát trong nội dung mỗi chuyên đề được chú trọng, đòi hỏi khi học bài học sinh phải tư duy thì mới có thể giải quyết tốt các câu hỏi ở phần bài tập hay đề thi. Mặt khác, phần nội dung có liên quan đến diễn biến của các cuộc chiến tranh hầu như rất ít, hoặc chỉ được đề cập sơ qua.

Cấu trúc nội dung của mỗi chuyên đề thường được thể hiện rất đa dạng, ngoài nội dung chính của chuyên đề còn có phần Tư liệu gốc hay Tài liệu đọc thêm (các đoạn trích của những công trình tiêu biểu của các nhà Sử học nổi tiếng trong nước, quốc tế); Bài tổng hợp; Ở phần Đánh giá, bên cạnh việc tập hợp các bộ đề thi tốt nghiệp còn có thêm phần hướng dẫn, gợi ý để học sinh biết phương hướng học tập, còn giáo viên có thể định hướng, trợ giúp việc tự học của học sinh tốt hơn, có hệ thống hơn.

Qua phần dịch nội dung 5 chương chuyên đề của *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12* của Rumani nêu trên, chúng ta có thể thấy nội dung của *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12* của Rumani không trình bày thông sử, mà chỉ chú trọng vào những vấn đề lịch sử dân tộc quan trọng, cốt lõi, chủ yếu.

Về hình thức, phần kênh hình rất phong phú, in màu, rõ và đẹp (hệ thống tranh ảnh, bảng, sơ đồ... được thiết kế xen kẽ trong phần kênh chữ, minh họa rất tốt cho nội dung kênh chữ).

Về đội ngũ những người tham gia biên soạn: nếu như ở Việt Nam tập thể tác giả chỉ có sự tham dự của các giảng viên đại học, nhà nghiên cứu ở các viện khoa học giáo dục (6) thì ở Rumani, bên cạnh các giảng viên đại học có kinh nghiệm thì còn có tới 2 giáo viên phổ thông cùng tham gia biên soạn (một ở bậc Trung học Cơ sở và một ở bậc Trung học Phổ thông).

Từ những nhận xét nêu trên, chúng tôi xin có một số đề xuất một số kiến nghị mang tính chất gợi mở cho công tác biên soạn sách giáo khoa Lịch sử dành cho các trường phổ thông ở Việt Nam trong thời gian tới, đặc biệt là đối với *Sách giáo khoa Lịch sử lớp 12*:

- Theo chúng tôi, việc cho phép những thầy, cô giáo dạy ở bậc phổ thông tham gia biên soạn sách giáo khoa là một cách làm hay, bởi lẽ, chính các thầy, cô giáo ở bậc phổ thông sẽ bổ sung, gợi ý và tư vấn cho tập thể các tác giả biên soạn sách giáo khoa rất nhiều kinh nghiệm thực tiễn quý báu ở phổ thông (về thời lượng tiết học, dung lượng kiến thức, về mức độ phù hợp của tri thức với khả năng lĩnh hội của học sinh...). Chúng tôi cho rằng, nếu trong tương lai khi Việt Nam biên soạn sách giáo khoa mới cho môn Lịch sử ở các cấp học, trong tập thể tác giả sách giáo khoa nên bổ sung từ một đến

hai giáo viên phổ thông (phải là những người có thâm niên trực tiếp giảng dạy ít nhất từ 7 đến 10 năm, từng đã đạt giải viên dạy giỏi cấp tỉnh, có trình độ Thạc sĩ, có năng lực chuyên môn tốt được các bạn đồng nghiệp và học sinh đánh giá cao...). Việt Nam nên học tập kinh nghiệm của Rumani về sự đa dạng hóa thành phần đối với tập thể biên soạn sách giáo khoa.

- Việt Nam cũng nên tính đến khả năng xây dựng một kế hoạch giảng dạy bộ môn mới cho môn Sử để làm sao có thể kết thúc việc dạy phần thông sử Lịch sử dân tộc và Lịch sử Thế giới ở lớp 11. Từ lớp 12 thì môn Sử chỉ dạy các chuyên đề, đề cập đến các vấn đề cơ bản, chủ yếu, cốt lõi của Lịch sử dân tộc từ thời Cổ đại đến Hiện đại. Việc lựa chọn những vấn đề cơ bản, chủ yếu, cốt lõi của Lịch sử dân tộc sẽ do một Hội đồng chuyên môn cấp Bộ - gồm tập hợp các nhà khoa học có uy tín, đại diện giáo viên phổ thông ở các vùng, miền - bàn bạc kỹ lưỡng trước khi quyết định. Khi biên soạn sách giáo khoa cũng nên điều chỉnh sự cân đối số lượng trang của mỗi chuyên đề có liên quan đến các lĩnh vực khác nhau như chính trị, kinh tế, văn hóa, khoa học kỹ thuật, luật pháp (ví dụ khái quát về lịch sử các bản Hiến pháp của Nhà nước Việt Nam mới)...

- Mặt khác, có lẽ đến lúc chúng ta phải từng bước xóa bỏ dần tình trạng "độc quyền", chỉ có một bộ sách giáo khoa duy nhất. Nên chăng, chúng ta nên có từ hai đến ba bộ sách giáo khoa khác nhau ở mỗi cấp học do các tập thể khác nhau biên soạn (dựa theo quy định khung về nội dung và hình thức của Bộ Giáo dục và Đào tạo); chúng ta cũng nên tính đến sự khác biệt về vùng miền, giữa nông thôn và thành thị, giữa miền núi và miền xuôi... khi biên soạn sách giáo khoa. Bộ Giáo dục và Đào tạo chỉ điều hành ở cấp vĩ mô, nên giao quyền tự chủ trong việc lựa

chọn sẽ dạy bộ sách giáo khoa nào cho các Sở Giáo dục và Đào tạo, còn Bộ chỉ nên chú trọng khâu thẩm định sách giáo khoa và biên soạn chương trình khung, để ra các tiêu chí đánh giá chất lượng.

Biên soạn Sách giáo khoa ở phổ thông là một công việc *rất phức tạp, đòi hỏi nhiều công sức và trí tuệ của chủ biên và tập thể tác giả*. Trong công tác biên soạn sách giáo

khoa nói chung, sách giáo khoa Lịch sử nói riêng ở tất cả các cấp học, việc tham khảo kinh nghiệm của nước ngoài là cần thiết, bởi lẽ đất nước chúng ta ngày càng hội nhập sâu vào khu vực và thế giới. Chúng tôi rất mong nhận được sự trao đổi của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo, các nhà giáo dục, nhà quản lý và tất cả những ai quan tâm về chủ đề mà bài viết đề cập đến.

CHỦ THỊCH

(1). Zoe Petre (Coordonator), Carol Cărpitá, Ecaterina Stănescu, Ecaterina Lung, Ligia Livada-Cadeschi, Alin Liupală, Florin Turcanu, Laurentiu Vlad, Sorin Andreescu, *Istorie. Manual pentru clasa a XI-a*, Nxb. Corint, 2008, 160 trang (khổ 21x26, tiếng Rumanli).

(2). Gheorghe I. Brătianu (1898-1953) là nhà Sử học nổi tiếng của nền Sử học Rumanli thời kỳ giữa hai cuộc chiến tranh thế giới (1919-1939).

(3). Valahia, Môngđôva (Moldova) và Transilvania là ba công quốc đã đặt nền móng cho sự ra đời của nhà nước Rumanli thời Cận đại, sau khi ba công quốc này hoàn tất việc thống nhất vào năm 1918 cùng với một số vùng lãnh thổ khác có đa số người Rumanli

sinh sống (như Dobrogea, Bucovina) hình thành nên nước Đại Rumanli (1918 - 1940).

(4). Ở đây muốn nói về cuộc cách mạng nổ ra tháng 12 năm 1989, đưa đến sự sụp đổ của Chủ nghĩa xã hội ở Rumanli, sau khi quần chúng nổi dậy chống lại chế độ gia đình trị Ceausescu.

(5). Sách giáo khoa *Lịch sử Việt Nam*, Nxb. Giáo dục Việt Nam, 2011, 224 trang (khổ 17x24).

(6). Tập thể tác giả biên soạn sách giáo khoa *Lịch sử 12* của Việt Nam đang dùng ở các trường Phổ thông trung học hiện nay gồm: Phan Ngọc Liên (Tổng chủ biên), Vũ Dương Ninh - Trần Bá Đệ (đồng Chủ biên), Vũ Ngọc Anh, Đỗ Thanh Bình, Lê Mậu Hãn, Nguyễn Quốc Hùng, Bùi Tuyết Hương, Nguyễn Đình Lễ, Lê Văn Quang, Nguyễn Sĩ Quý.

QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH PHONG TRÀO ĐẤU TRANH DU KÍCH...

(Tiếp theo trang 45)

CHỦ THỊCH

(1). A.Echinard. *Lịch sử chính trị và quân sự tỉnh Thái Nguyên*. Tài liệu của Ban nghiên cứu Lịch sử Đảng Bắc Thái, 1934, tr. 8.

(2). Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đảng toàn tập*, Tập 6 (1936-1939), Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 536-537.

(3). (4). Đảng Cộng sản Việt Nam *Văn kiện Đảng toàn tập*, Tập 7 (1940-1945), Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr. 81, 130.

(5). Ban Chỉ huy quân sự huyện Võ Nhai. *Lịch sử đấu tranh vũ trang cách mạng, kháng chiến*

chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ xâm lược và xây dựng - bảo vệ Tổ quốc của quân và dân huyện Võ Nhai (1941- 2000), 2005, tr. 45.

(6), (7). Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Thái Nguyên. *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Thái Nguyên*, Tập 1 (1936-1965), Thái Nguyên, 2003, tr. 105-106, 121-122.

(8). Lê Duẩn. *Dưới lá cờ vẻ vang của Đảng, vì độc lập, tự do vì chủ nghĩa xã hội, tiến lên giành những thắng lợi mới*. Nxb. Sự Thật, Hà Nội, 1976, tr. 48.